

Chipén: els nous reis del 'ventilador'

Si ajuntes una guitarra, una veu, unes *palmes* i els cors de dos gitanos catalans, tens Chipén. I és que resulta que la rumba catalana "no era morta, estava fent canyes". Ara, però, ha arribat l'hora de la "veritat".

Aquells que l'any 75 du-guereren la rumba al Liceu, la pujaren al cim i *ferren les amèriques* de combo del Peret han tornat ara amb el propòsit de vestir-la de nou de festa, ball i alegria.

S'ha acabat la llarga letargia de la rumba. Al carrer de la Cera han espolsat les guitarres i han tret el 'ventilador' a passejar.

—*¿Què és la rumba catalana?*

JOHNNY: La rumba que va nàixer al carrer de la Cera. Una rumba que porta una guitarra, dues *palmes* i un senyor cantant; que parla de noies que *menean el pandero*, d'un que s'ha enamorat d'una noia molt maca, de festa, però mai de problemes. Com a molt diu que *lo voy a matar*, perquè resulta que el seu compare li ha dit "gato" i això... és un insult molt fort. Vull dir-te que és una rumba que només parla de distracció.

PERET R.: I s'ha de saber que va nàixer a Barcelona, no a França ni a Sevilla. Al carrer de la Cera, amb el Peret, i a Gràcia, amb l'Antonio González, *El Pescadilla*. Però són dues rumbes diferents, la d'*El Pescadilla* està inspirada en Frank Sinatra, i la del Peret, en Elvis Presley. És a dir, la de la Cera és roquera i la de Gràcia és melòdica.

—*¿Quin paper ha fet Peret en la trajectòria de Chipén?*

JOHNNY: Malgrat ser fora de la cançó, l'ha fet igual, des que ens canviava els bolquers, de petits; pensa que a ell —Peret Reyes— el va batejar, és el seu padrí. Quan ho va deixar, arrancàrem sols i nosaltres sempre hem estat

pesats i li hem dit: "Què, ¿com ho veus, això?". I ens responia: "Deixeu-me, que jo ja no ho faig". Mai no hem perdut contacte, està amb nosaltres al carrer i...

—*¿Per quina raó heu introduït vuit cançons seues en el darrer disc?*

PERET R.: És un recordatori per a ell, perquè tingués més ganes de tornar i també és com un homenatge.

JOHNNY: Doncs, sí, la *conya* va ser aquesta: tocar-li la fibra. Quan estava a l'estudi gravant amb nosaltres ens deia: "Nen, ¿te'n recordes, d'aquestes cançons? Ja fa vint o vint-i-cinc anys". Així va agafar més ganes de fer coses. Som els culpables del retorn del Peret.

—*Encara no heu presentat el disc en directe.*

JOHNNY: No, segurament es farà a Studio 54, però potser ens esperarem una mica, perquè el Peret està organitzant una actuació rumbera, amb Los Amaya, *Petit*, Ramonet, Laureta, el Ricard *Taragona* i altres; és a dir, tota la família. I potser això es presentarà al Grec, els dies 24 i 25 de juliol

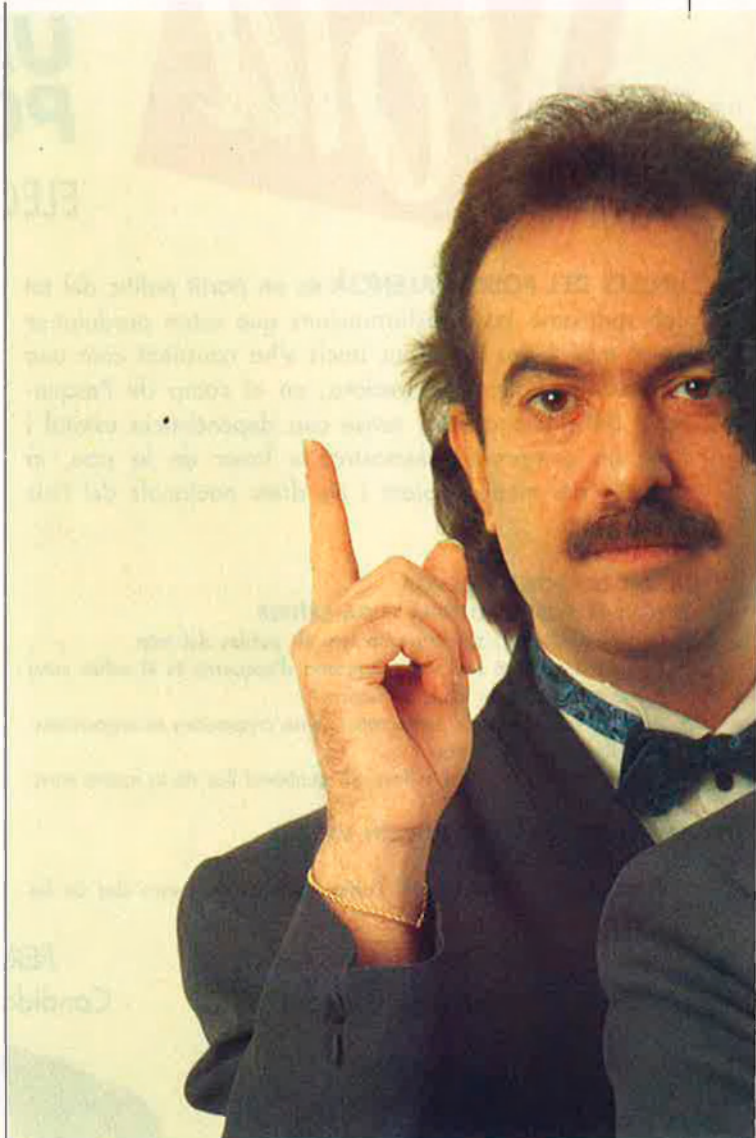
—*¿Cantarà el Peret en aquesta presentació?*

PERET R.: Alguna coqueta li farem fer, perquè no pot ser, se l'ha de fer treballar.

JOHNNY: Ja ens ha fet pensar prou a nosaltres, ara li toca una mica a ell.

—*¿Què és el ritme ventilador i quin paper fa en la rumba?*

JOHNNY: El *ventilador* és harmonia i percussió, tot junt. Si la rumba, com t'he dit abans, és *palmes* i guitarra, hi pots afegir un bongo, per fer

"Tothom que fa rumba l'ha apres a Catalunya".

maco, però rasques amunt amb la mà i fas harmonia, rasques avall i fas harmonia i després pegues un colp a la guitarra i fas percussió.

PERET R.: O sigui, tota la *trempera* que aconseguim una orquestra de salsa, nosaltres l'aconsegum amb una guitarra.

—*¿La influència de l'evan-*

gelisme va ser negativa per a l'evolució de la rumba?

JOHNNY: Més que a la rumba exclusivament, jo diria a tot l'ambient gitano català. Ha restat molta de l'alegria que hi havia al barri. Abans més gent anava de festa i no pensava que feia cap mal fificant-se en un bar del nostre carrer, agafant una guitarreta,

cantant quatre cançons i bevent-se un parell de gots de vi. I això no és dolent. Mentre no te'n vagis a una farmàcia a buscar un *xeringot* ni facis cap cosa estranya d'aquest tipus, no fas cap mal.

PERET R.: Tots els que es fan evangelistes ja no vénen a les festes. Ho respectem,

—*Ara sou l'esperança del renaixement de la rumba, ¿la vostra intenció és traure-la d'aquest lapsus?*

PERET R.: Totalment, és clar.

JOHNNY: Fer tot el possible per tornar-la allà on era. Amb el Peret era la música que entrava a tot arreu. On es volia

celona això no havia passat mai.

PERET R.: Tot el contrari, sempre hi havia bona gent.

—*¿Què penseu dels Gipsy Kings?*

JOHNNY: Mira, jo no els havia vistos mai en directe, els vaig veure l'altre dia i em van agradar molt.

PERET R.: De totes maneres, hi ha una cosa, per al gitano francès, parlar gitano és parlar català i nosaltres tenim la nostra parla gitana. I quan toquen rumba, toquen la nostra.

—*¿D'on van traure la rumba ells?*

JOHNNY: L'han tret d'aquí. Si tu veus un alemany ballant sardanes, segur que ho ha tret d'aquí, encara que li n'hagi ensenyat un suec. Tothom que fa rumba l'ha apres a Catalunya i, en concret, a Barcelona. L'altre dia els Gipsy Kings van presentar un tema com a estrena, aquell que diu *Dad de comer al hambriento, dad de beber al sediento* i resulta que aquest tema jo el tinc gravat d'un casament nostre, que férem fa catorze anys. No entro en si ho han vingut a buscar o si s'ho van emportar. Ells han fet una cosa que aquí no s'ha fet mai: presentar-se amb set guitarres a l'escenari. Aquesta és la novetat que han aportat. I també hi ha una cosa que es diu *marketing*, perquè fa deu anys que existeixen, però han trobat promotors i aquí la *Gipsykingsmania*.

—*¿D'on ve la tradició de cantar en castellà, si sou catalans i parleu en català?*

JOHNNY: Quan va començar el Peret, anaves a una botiga i deies: "posi'm tant de patates", i et contestaven: "¿cómo dice? ¿habla usted español?"; era una altra època. Aleshores es va començar a fer la rumba en castellà, però nosaltres tenim rumbes en català. Inclús en un programa de l'Àngel Casas en què vam participar, quan ja era a TVE, posàrem com a condició cantar un tema en català i ens va

dir que no podia ser perquè el programa era per a tota Espanya. I com que era en directe, al final del tema *No me dejes solo...*

PERET R.: ...li prepararem una sorpresa...

JOHNNY: ...vaig aturar l'orquestra i vaig començar a cantar: "la rumba de Barcelona la porto jo..." I tothom es va quedar molt així... I la lletra continua dient que "jo sóc català i porto barretina i a qui no li agradi la rumba catalana li tallo sardina".

PERET R.: Tenim ganes de fer un LP en català, ja hi ha converses amb el *senyor PDI*. I en directe en cantem.

—*¿I què hi ha d'aquella cançó que vau gravar amb l'Albert Pla?*

PERET R.: Home, en tens notícies tu, ¿eh?

JOHNNY: Doncs, mira, ell també treballa per PDI, gravava al matí i nosaltres gravàvem a la tarda, però hi havia una hora entremig que coincidíem a l'estudi. Deia que li agradaven molt les nostres rumbes i com que a nosaltres ens agraden les seves lletres, vam dir de fer alguna coseta, ell cantant i jo tocant la guitarra. A la fi la gravàrem i ha quedat una rumba molt simpàtica.

—*¿I s'editarà?*

JOHNNY: No ho sé, deixem-ho en punts suspensius. M'agradaria molt, des del punt de vista personal. A més, fa uns dies ens vam veure i em va dir: "¡Nen, que tinc una altra rumba!".

—*¿Quan us llençareu a trencar fronteres?*

PERET R.: Al juliol, just acabat el festival del Grec, anem a Tòquio. Quan tornem, continuarem fent l'espectacle del Grec a Madrid. I un altra vegada tota la família junta: Peret, Los Amaya, Ramonet, Chipén...

JOHNNY: Nosaltres ara anem fent el camí pla, en tot això, som l'avantguarda, com se sol dir.

Joan Mari

però hi ha influït molt.

JOHNNY: I en retirar-se el Peret per això... , però si ho sentia així en aquell moment... Ara ell segueix la mateixa religió, però ha arribat a entendre que les dues coses són compatibles. No té res a veure que siguis evangelista, cristià, mahometà o budista... pots ser verro igual.

festa es posava rumba. Després això es va marginar. Potser per la temàtica de les cançons o per la gent que les cantaven. No ho sé, però la rumba va començar a atraure un públic problemàtic i els empresaris pensaven que si portaven un *rumbero* li destrassarien el local o matarien algú. I amb la rumba de Bar-

ARXIU

